21775 ـ فضیلت روزه‌ی عاشورا

سوال

من شنیده‌ام که روزه‌ی عاشورا گناهان سال گذشته را تکفیر می‌کند. آیا این صحیح است؟ و آیا این تکفیر و بخشش شامل گناهان کبیره نیز می‌شود؟ سبب بزرگداشت این روز چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا: روزه‌ی عاشورا گناهان سال گذشته را پاک می‌کند، به دلیل سخن پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ که می‌فرماید: از الله چنین گمان دارم که روزه‌ی عرفه گناهان سال پیش از آن و سال بعدش را پاک می‌کند، و از الله چنین گمان دارم که روزه‌ی روز عاشورا گناهان سال پیش از آن را پاک می‌کند به روایت مسلم (۱۱۶۲). این فضل الله است که در مقابل روزه‌ی یک روز گناهان یک سال کامل را پاک می‌کند و فضل خداوند بس بزرگ است.

پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ نیز به سبب جایگاه این روز، منتظر روزه‌ی عاشورا می‌ماند و به آن اهمیت می‌داد. از ابن عباس ـ رضی الله عنهما ـ می‌گوید: ندیدم که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به روزه‌ای آنقدر اهمیت دهد و آن را بر دیگر ایام برتری دهد مگر روزه‌ی روز عاشورا و این ماه، یعنی ماه رمضان» به روایت بخاری (۱۸۷۶).

ثانیا: اما سبب روزه‌ی گرفتن پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در روز عاشورا و تشویق مردم به روزه‌ی آن، چیزی است که بخاری (۱۸۶۵) از ابن عباس ـ رضی الله عنهما ـ روایت کرده که گفت: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ به مدینه آمد و دید که یهودیان روز عاشورا را روزه می‌گیرند، پس فرمود: این چیست؟ گفتند: این روز نیکی است؛ در این روز خداوند بنی اسرائیل را از دشمنشان نجات داد، پس موسی آن را روزه گرفت. ایشان فرمودند: من از شما به موسی شایسته‌ترم پس آن را روزه گرفت و دستور داد روزه‌اش گیرند.

این قسمت از روایت که این روزِ نیکی است در روایت مسلم به این صورت آمده که: این روز بزرگی است و خداوند در آن موسی و قومش را نجات داد و فرعون و قومش را غرق ساخت.

این جا که می‌گوید: پس موسی آن را روزه گرفت در روایت مسلم علاوه بر آن آمده است: برای شکر الله متعال؛ پس ما نیز آن را روزه می‌گیریم.

و در روایتی نزد بخاری: ما آن را برای بزرگداشت روزه می‌گیریم.

و آنجا که می‌گوید: دستور داد آن را روزه گیرند در روایتی دیگر نزد بخاری آمده است: پس به یارانش فرمود: شما از آنان به موسی شایسته‌ترید، پس آن را روزه گیرید.

ثالثا: منظور از پاک شدن گناهان به سبب روزه‌ی عاشورا، گناهان صغیره است. اما گناهان کبیره نیاز به توبه‌ای خاص دارد.

نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

روزه‌ی روز عرفه همه‌ی گناهان صغیره را پاک می‌کند. بنابراین معنای کاملش چنین است که همه‌ی گناهان را به جز گناهان کبیره مورد آمرزش قرار می‌دهد.

وی سپس می‌گوید: روزه‌ی روز عرفه کفاره‌ی دو سال است، و روزه‌ی روز عاشورا کفاره‌ی یک سال، و اگر آمین او [در هنگام دعا] با آمین ملائکه همراه شود همه‌ی گناهان گذشته‌اش آمرزیده خواهد شد... هر یک از مواردی که ذکر شد برای تکفیر گناهان مناسب است، پس اگر گناه صغیره‌ای وجود داشت آن را پاک می‌کند،اگر گناه صغیره یا کبیره‌ای نبود به جایش برای او پاداش نوشته شده و بر درجاتش افزوده می‌شود... و اگر گناه کبیره یا کبائری با آن مصادف شد و صغیره‌ای نبود، امیدواریم از گناهان کبیره کم کند المجموع شرح المهذب (جلد ۶).

شیخ الاسلام ابن تیمیه ـ رحمه الله ـ گوید: پاک شدن گناهان توسط وضو و نماز و روزه‌ی رمضان و عرفه و عاشورا فقط مربوط به گناهان صغیره است فتاوی (جلد ۵).